Voortgangsrapportage Outlaw Motorcycle Gangs 2017

Landelijk Strategisch Overleg integrale aanpak OMG's

Landelijk Informatie en Expertise Centrum (LIEC)

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2

Samenvatting 3

1 Algemeen beeld 5

2 Ondermijning criminele structuren 7
2.1 Focus op leidende afdelingen en de sleutelfiguren 7
2.2 Het streven naar het verbieden van criminele clubs 9
2.2.1 Civielrechtelijk verbod 9
2.2.2 Bestuursrechtelijk verbod 10
2.3 Strafbare feiten gepleegd door individuele leden 11

3 Integraal afpakken 13
3.1 Fiscaalrechtelijke maatregelen 13
3.2 Administratieplicht 14
3.3 Strafrechtelijk ontnemen 15

4 Integere publieke ruimte 16
4.1 Handhaven op clublocaties 16
4.2 Handhaven op evenementen en ride-outs 16
4.3 Overige bestuurlijke acties 17
4.4 Publiek-private samenwerking 17
4.4.1 Horeca 17
4.4.2 Beveiligingsbranche 18

5 Weerbare overheid 19
5.1 Ondersteuning lokaal bestuur 19
5.2 Ondersteuning integrale aanpak 19
5.3 Bedreiging en intimidatie 19
5.4 Leden van OMG's in overheidsdienst 20

6 Internationale aanpak 22
6.1 Benelux samenwerking 22
6.2 Bilaterale samenwerking 22
6.3 Kennisdeling 22

Bijlage: OMG's en de integrale aanpak 24

Samenvatting

Deze voortgangsrapportage doet verslag van de gezamenlijke inspanningen in 2017 ten behoeve van de integrale aanpak van OMG's. Gemeenten, politie, Openbaar Ministerie, Belastingdienst (waaronder FIOD) en Koninklijke Marechaussee dragen bij aan deze aanpak die in 2012 is gestart. Hun gezamenlijk optreden heeft er toe geleid dat de OMG's zich minder in de openbare ruimte laten zien. Hier volgen de belangrijkste resultaten van 2017.

1. Stevige inzet overheidsdiensten

De betrokken overheidsdiensten hebben veel inzet gepleegd om de ondermijnende effecten die gepaard gaan met OMG's te voorkomen en te bestrijden. Het Openbaar Ministerie (OM) heeft zich sterk ingezet voor de verbodsprocedure van een OMG. Daarbij leverden politie, gemeenten en de RIEC's een belangrijke bijdrage.

2. Integrale aanpak werpt vruchten af

De stevige inzet van de overheid heeft zijn vruchten afgeworpen.
De groei van de OMG's in Nederland, afgemeten aan het aantal leden dat in beeld is bij de overheid, lijkt af te vlakken. Begin 2017 waren er ruim 1940 leden in beeld, een jaar later zijn dit 1980 leden.
De rechter heeft, naar aanleiding van het verzoekschrift van het OM, Bandidos MC (een zeer gewelddadige motorbende) in het gehele land civielrechtelijk verboden verklaard. Eenzelfde verbod werd uitgesproken over Catervarius (een lokale brotherhood, maar met dezelfde kenmerken als een OMG). Het oordeel van de rechter bevestigt de criminele aard van OMG's. Dat blijkt overigens ook uit diverse publicaties in de media of door de wetenschap. In 2017 was er veel aandacht in de media voor het optreden van de overheid tegen OMG's. Mede door bovenstaande aspecten is het bewustzijn gegroeid dat OMG's geen gewone motorclubs zijn, waar het motorrijden voorop staat, maar organisaties die zich bezighouden met ondermijnende en criminele activiteiten, waarbij de motor slechts een façade is.
Naast de civielrechtelijke verboden werden belangrijke kopstukken van de meest in het oog lopende OMG's opgepakt en in voorlopige hechtenis genomen. Daarnaast kregen 61 verdachten een vrijheidsstraf opgelegd voor strafbare feiten gepleegd in georganiseerd verband en zijn er 276 sancties opgelegd ten aanzien van strafbare feiten gepleegd door individuele leden.
De bestuurlijke aanpak resulteerde in het (al dan niet tijdelijk) sluiten van achttien clublocaties. Een unicum daarbij is het sluiten van een woning die als clubhuis dienstdeed. Daarnaast is de vestiging van veertien nieuwe clubhuizen afgewend.
Met nieuwe gebiedsverboden, noodbevelen en afgewende evenementen is de ruimte voor OMG's in de openbare ruimte verkleind.
Strafrechtelijk is een veelheid aan goederen in beslag genomen, is ter waarde van € 197.388 aan ontnemingsverordeningen toegewezen en ruim € 450.000 in beslag genomen. Fiscaalrechtelijk is er € 10.000 geïnd en/of verrekend en voor € 272.000 (geheel of gedeeltelijk) beslag gelegd.

3. Ontwikkelingen

Deze successen nemen de ernst, aard en omvang van de OMG-gerelateerde ondermijningsproblematiek niet weg maar voeren wel de druk op. In het bijzonder vallen de volgende tendensen op. Zo versnippert het OMG-landschap. Supportclubs, brotherhoods en boxingclubs komen snel op. Ze knappen het vuile werk op voor de OMG's zodat deze zelf buiten beeld blijven. Niet zelden verdwijnen deze clubs even snel als dat ze zijn opgericht.
Sommige OMG's breiden zich (sterk) uit in het buitenland, vermoedelijk om daarmee over een internationaal crimineel netwerk te beschikken. Met name bij No Surrender MC en Satudarah MC is dit het geval. Inmiddels is zestig procent van de afdelingen van Satudarah MC gevestigd in het buitenland. Internationale samenwerking in de aanpak van OMG's is daarom steeds belangrijker. Veel landen kennen een met Nederland vergelijkbare aanpak van OMG's. Zo is in Duitsland Satudarah MC al verboden.
Omdat OMG's nog maar moeilijk aan clubhuizen kunnen komen zoeken ze alternatieven in de vergunde horeca, op bedrijventerreinen en in woonhuizen. Om dat te voorkomen voert de lokale overheid stopgesprekken, bijvoorbeeld met horecaondernemers. Burgemeesters hebben zich in 2017 tot drie keer toe genoodzaakt gezien om een noodbevel in te stellen gericht tegen OMG's in hun gemeente.

De indruk bestaat dat OMG's zich gewelddadiger opstellen. Enerzijds jegens eigen leden. Deze worden regelmatig geïntimideerd en met grof geweld afgeperst. Soms is deze werkwijze zelfs onderdeel van het verdienmodel van OMG's. Anderzijds waren functionarissen van lokale overheden en journalisten het doelwit van bedreigingen en intimidatie. OMG's waren daar vermoedelijk bij betrokken.
Het blijkt lastig zicht te krijgen op de financiële wereld rondom OMG's en OMG-leden. Op papier beschikken zij niet of nauwelijks aantoonbaar over vermogen en relatief veel leden ontvangen een uitkering. OMG's zijn er erg goed in om door middel van afschermconstructies het geld buiten beeld te houden.
Tenslotte zijn enkele OMG-leden werkzaam in overheidsdienst. Ondanks dat er niet veel juridische mogelijkheden zijn om een dienstverband te beëindigen, wil de overheid hier blijvend aandacht voor hebben.
Het is dus van groot belang om de integrale aanpak voort te zetten en de OMG's in de publieke ruimte verder terug te dringen. Dit blijft een zaak van lange adem.

1 Algemeen beeld

Het aantal OMG-leden lijkt niet substantieel te groeien. Begin 2017 waren er ruim 1940 leden in beeld, een jaar later zijn dit 1980 leden. De geringe toename is evenals in andere jaren vooral te wijten aan een kleine groei van het aantal leden van Satudarah MC. Het ledenaantal van de overige OMG's lijkt niet significant te zijn toegenomen.
Opgemerkt wordt dat deze aantallen geen volledig beeld van de werkelijkheid geven omdat deze zijn gebaseerd op waarnemingen uit de uitvoeringspraktijk en niet op "formele" ledenlijsten van de OMG's zelf. Mogelijk is daarom het daadwerkelijke ledenaantal groter.

Net als vorig jaar breiden Satudarah MC en No Surrender MC zich in het buitenland uit. Inmiddels bevindt ruim zestig procent van de afdelingen van Satudarah MC zich in het buitenland. De club heeft zich afgelopen jaar onder andere gevestigd in Zuid-Afrika en Australië. Vermoed wordt dat deze internationale expansie tot doel heeft de criminele industrie te voorzien van een ondersteunend internationaal netwerk.

Het OMG-landschap blijft in beweging en versnippert doordat er meer aan OMG's gerelateerde supportclubs, boxingclubs en brotherhoods bijkomen. Die clubs hebben vooral aantrekkingskracht op jonge mannen. Ze worden door OMG's ingezet om het vuile werk op te knappen zodat die OMG's zelf buiten beeld kunnen blijven en dus minder makkelijk zelf aangepakt kunnen worden. Voorbeelden hiervan zijn Kings Syndicate en Caloh Wagoh. Soms verdwijnen deze ondersteunende clubs even snel als dat ze zijn opgericht.

Het heftige geweld binnen en buiten de eigen organisatie baart in toenemende mate zorgen.
Binnen OMG's worden leden via zogenaamde bad standings niet zelden met grof geweld uit de eigen OMG gezet. Deze (soms ernstige) mishandelingen lijken in sommige gevallen onderdeel uit te maken een verdienmodel. Zo worden door het opleggen van boetes extra inkomsten gegenereerd. Het geweld heeft voorts tot doel de leden en oud-leden een zwijgcultuur op te dringen dan wel hen actief het zwijgen op te leggen.
Daarnaast is er sprake geweest van verschillende vormen van bedreiging en intimidatie door OMG's naar externe partijen. Voorbeelden zijn acties richting politiemedewerkers en het vermoedelijk vernielen van eigendom van een gemeenteambtenaar. Bedreiging en intimidatie blijken in veel gevallen samen te hangen met de aanpak op clublocaties. Daarnaast zijn er in 2017 ook (loco)burgemeesters en Officieren van Justitie bedreigd. Tevens hebben enkele journalisten hiermee van doen gehad. De pers heeft aan deze gevallen aandacht gegeven, waarbij de link met OMG's duidelijk werd gelegd.

De succesvolle sluiting van clubhuizen leidt ertoe dat OMG's op zoek gaan naar nieuwe locaties om samen te komen, met name in de horeca. Ook proberen OMG's in woonhuizen en bedrijfspanden bijeen te komen. Burgemeesters anticiperen daarop door stopgesprekken met deze horecaondernemers te voeren of het lokale vergunningenstelsel te gebruiken.

OMG's en hun leden blijken nog steeds zeer goed te slagen in het afschermen van hun vermogen.

De OMG's kwamen in 2017 vaak in het nieuws: werd in 2016 ruim 2600 keer bericht over OMG's, in 2017 was dat ruim 3800 keer. Er was vooral een toename in aandacht voor No Surrender MC, Satudarah MC en Bandidos MC. Dat is te verklaren door het grote aantal onderzoeken en acties, de civiele procedures tegen die clubs en de media-aandacht voor het programma 'Captain Henk' over de leider van No Surrender MC.

In 2017 is een onderzoek van de Universiteit Leiden verschenen van Blokland, Van der Leest en Soudijn.[1] Zij hebben voor Politie & Wetenschap de profielen van Nederlandse outlaw motorcycle gangs (OMG's) en supportclubs in kaart gebracht. Het onderzoek bevestigt de ernst en omvang van de criminele handelingen van leden of de georganiseerde criminaliteit, daarom hierna een samenvatting van dit onderzoek.

[1] Zie voor de volledige publicatie: http://www.politieenwetenschap.nl/cache/files/5accd6cfac876PW101.pdf.

Profielen van outlaw bikers in Nederland

Uit het onderzoek blijkt dat er belangrijke verschillen bestaan in de criminele carrière van OMG-leden. 85 procent van de OMG-leden in de steekproef is ooit veroordeeld, en twee op de drie van deze veroordeelde leden hebben zelfs meer dan tien veroordelingen op hun naam staan. Daarentegen heeft vijftien procent van de leden helemaal geen strafblad en is achttien procent niet vaker dan twee keer veroordeeld. Naast de verschillen tussen de individuele leden bestaan er ook verschillen tussen de OMG's. In het onderzoek is ook de vraag beantwoord of OMG's (sociale) clubs zijn of criminele organisaties.
Voor de beantwoording van deze vraag is gekeken naar het continuüm dat de Amerikaanse onderzoeker Thomas Barker heeft opgesteld. De plaats van een OMG op dit continuüm wordt volgens Barker enerzijds bepaald door het percentage leden dat zich schuldig maakt aan georganiseerde vormen van criminaliteit (zoals drugshandel, afpersing en witwassen) en anderzijds door het percentage leiders dat zich hier aan schuldig maakt.
Barker redeneert dat wanneer een groot deel van de leden van een OMG zich schuldig maakt aan dergelijke delicten, binnen de club een moreel klimaat heerst waarin dergelijke criminaliteit wordt goedgekeurd of op zijn minst oogluikend wordt toegestaan – ook door de leden die zich niet zelf inlaten met dergelijke vormen van criminaliteit. Aanwijzingen dat een groot deel van de leiders van een OMG (o.a. presidenten, vicepresidenten en sergeants-at-arms) zich schuldig maakt aan georganiseerde criminaliteit, versterken volgens Barker het vermoeden dat leiders hun positie binnen de club gebruiken om deze criminele handelingen te organiseren en coördineren.

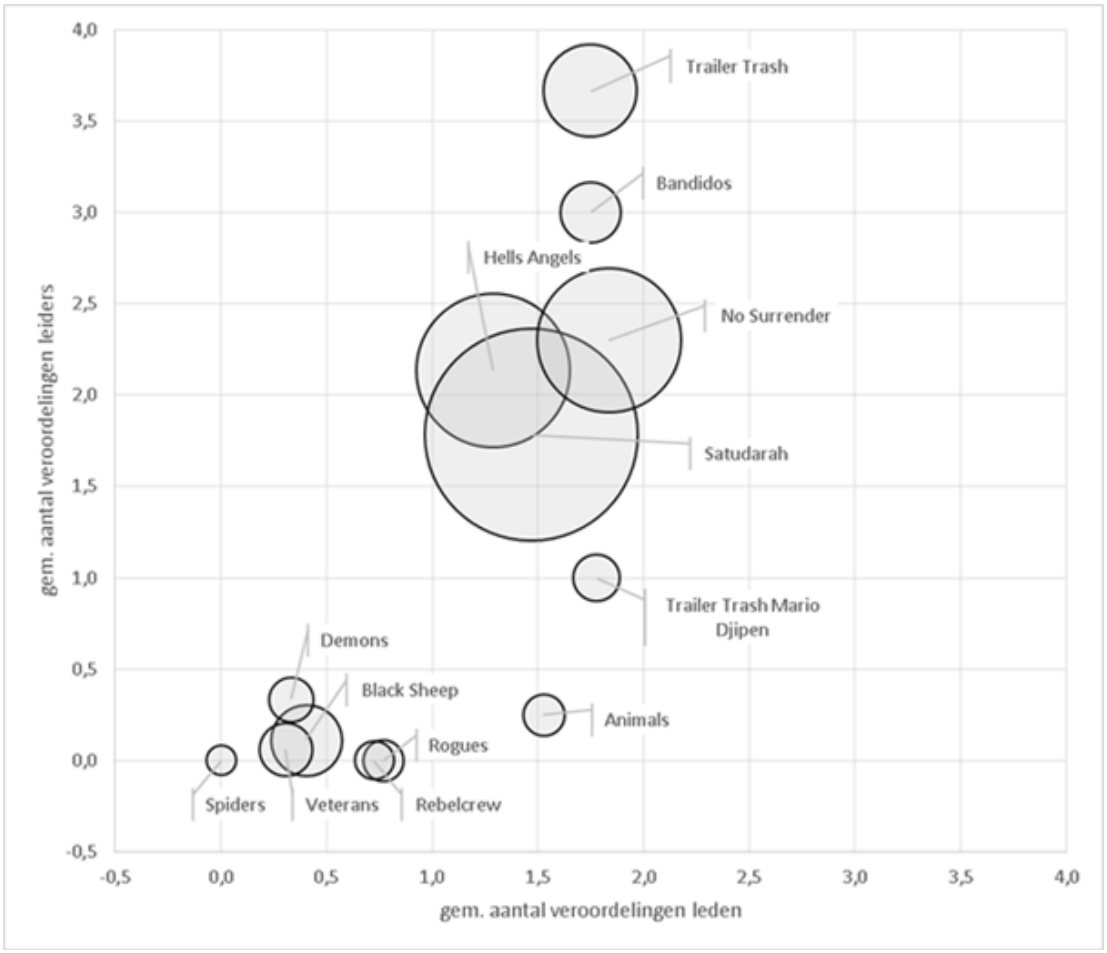

Uit het onderzoek kan worden afgeleid dat er een tweedeling bestaat tussen Nederlandse OMG's voor zover het de betrokkenheid van (leden van) deze OMG's bij georganiseerde misdaad betreft. Spiders MC, Veterans MC, Black Sheep MC, Demons MC, Rogues MC en Rebel Crew MC vallen aan de 'club'-kant van het continuüm. Trailer Trash MC, Bandidos MC, No Surrender MC, Hells Angels MC en Satudarah MC vallen meer aan de 'bende'-kant van het continuüm. Trailer Trash Maro Djipen en Animals MC nemen in de huidige steekproef een middenpositie in.

Wat in de steekproef opvalt is dat met name leden en leiders van de grotere Nederlandse OMG's zich schuldig maken aan georganiseerde criminaliteit.

2 Ondermijning criminele structuren

Om het organiserend vermogen van de OMG's te verstoren wordt ingezet op de ondermijning van de criminele structuren. Dat lukt het beste door de aanpak te richten op de 'leidende' afdelingen en de sleutelfiguren van OMG's. Daarnaast steken de partners in de integrale aanpak veel energie in het verbieden van de criminele clubs.

De verantwoording in dit hoofdstuk is gebaseerd op OM-cijfers. Bij het OM zijn de cijfers bekend tot en met het einde van het proces in de opsporing en vervolging. Deze cijfers geven derhalve inzicht in de uiteindelijke afdoening van de verdenking en vervolging van strafbare feiten. Of een zaak eindigt in een veroordeling, vrijspraak of sepot geeft uiteindelijk het meest zuivere beeld over de betrokkenheid van OMG-leden bij strafbare feiten.

2.1 Focus op leidende afdelingen en de sleutelfiguren

Het vergt intensief onderzoek om de structuren van en rond de OMG's goed in beeld te krijgen en voldoende bewijs te vergaren tegen de leidende afdelingen en sleutelfiguren of voor een criminele organisatie. Deze strafrechtelijke onderzoeken kennen dan ook een lange doorlooptijd. Verdachten en/of getuigen in de OMG-context leggen vrijwel geen bekennende en/of belastende verklaringen af. Factoren die hier voor zorgen zijn de gesloten clubcultuur, de sterk heersende omertà (zwijgplicht) en angst voor vergeldingsmaatregelen van de club en afscherming van activiteiten van de club.

De intensieve strafrechtelijke onderzoeken hebben effect. In 2017 zijn leiders en sleutelfiguren van een aantal grotere criminele motorclubs aangehouden. Zij (zullen) worden vervolgd.
Bekende voorbeelden zijn de leiders van No Surrender MC. Zij zijn, net als een aantal leiders van Satudarah MC en een flink aantal kopstukken van de Hells Angels MC-afdeling in Haarlem aangehouden.
In al deze onderzoeken was langere tijd nodig om met inzet van afgeschermde bijzondere opsporingsmiddelen bewijs te vergaren. De aanpak van deze clubs betrof niet alleen strafrechtelijke onderzoeken maar ook het sluiten van hun clublocaties en internationale afstemming. Dit laatste was nodig gezien de sterke banden die de clubs onderhouden met clubs uit diverse (omringende) landen.
Het is politie en OM in 2017 een aantal keer gelukt om de omertà (zwijgplicht) te doorbreken en (ex-) leden aan het praten te krijgen. Hierdoor ontstaat meer inzicht in de criminele activiteiten van de OMG's, hun werkwijzen en legale en illegale netwerken en de rol van kopstukken daarbinnen.
Veel van de informatie die uit deze onderzoeken naar voren komt kan goed gebruikt worden voor de onderbouwing als het OM een verzoekschrift in een verbodsprocedure overweegt.

Bij de strafrechtelijke onderzoeken wordt onderscheid gemaakt tussen onderzoeken naar strafbare feiten gepleegd in georganiseerd verband en strafbare feiten gepleegd door individuele leden. De cijfers van de laatste categorie worden in paragraaf 2.3 weergegeven.
In 2017 waren er in de categorie strafbare feiten gepleegd in georganiseerd verband in totaal 187 lopende onderzoeken die een link hadden met een OMG of enkele OMG-leden. Van dit totaal betrof het in 143 gevallen een onderzoek naar een OMG. De Hells Angels MC, No Surrender MC, Satudarah MC, Bandidos MC en Trailer Trash MC kwamen het meest in deze onderzoeken voor.
Daarnaast was er 44 keer sprake van een onderzoek naar een ander georganiseerd verband. Dit betrof een onderzoek naar een criminele organisatie waarbij één of meerdere OMG-leden betrokken waren.

In 2017 zijn in totaal 56 onderzoeken gestart en 54 onderzoeken afgedaan ten aanzien van strafbare feiten gepleegd in georganiseerd verband. In die 54 onderzoeken is bij 61 verdachten een vrijheidsstraf opgelegd, variërend van één week tot achttien jaar (tien keer een duur van vijf jaar of meer). Er is negen keer een taakstraf opgelegd, van 40 tot 240 uur en negen keer een geldboete/transactie voor bedragen van € 400 tot € 9.000. Daarnaast zijn er nog drie ontnemingsvorderingen toegewezen voor een totaalbedrag van € 197.388.

In het oog springende onderzoeken in 2017 betreffen onder andere No Surrender MC, Hells Angels MC en Satudarah MC.

Satudarah MC

De Landelijke Eenheid heeft, onder leiding van het Landelijk Parket samen met het Functioneel Parket, in mei 2016 een onderzoek op Satudarah MC (hierna SMC) gestart. Dit onderzoek is gestart op basis van de verdenking dat de leiders van SMC en anderen samen een criminele organisatie vormen, zich noemende Satudarah MC, gericht op het plegen van de volgende misdrijven: afpersing, geweldsmisdrijven, wapenbezit en handel in en uitvoer van verdovende middelen (hard drugs) en witwassen. SMC kenmerkt zich door een hiërarchische structuur: bovenaan staat het landelijk bestuur met daaronder de diverse afdelingen.

In het verleden heeft een groot aantal strafrechtelijke onderzoeken plaatsgevonden, dat gericht was tegen een of meer leden van SMC. In dit onderzoek zijn deze onderzoeken opnieuw bekeken met het oog op bruikbare informatie over de leidinggevenden van de criminele organisatie. Ook heeft er financieel onderzoek plaatsgevonden om meer zicht te krijgen op de geldstromen. Dit heeft, zowel in maart als in september 2017 geleid tot diverse zoekingen in woningen, bedrijfsruimten en clubhuizen en tot aanhoudingen van verdachten (waaronder vier leiders).

Uit persbericht OM, 4 januari 2018:

"Volgens het Openbaar Ministerie bepalen deze vier 'nationals' wat er binnen Satudarah gebeurt, zowel in Nederland als in het buitenland. Ze zouden betrokken zijn bij tal van misdrijven die in naam van Satudarah zijn gepleegd. Zo is volgens het OM in Spanje een chapter opgericht speciaal voor het afhandelen van drugstransacties. Getuigen zeggen dat via chapters in het buitenland werd gehandeld in xtc, cocaïne en hasj en dat veel Satudarah-leden wapens hebben.

Satudarah-leden die geld verdienen dankzij hun lidmaatschap van de motorclub, moeten volgens het OM een percentage afstaan aan de club. Daarvan gaat een deel naar de chapters en een deel naar de 'nationals'. Ook zou Satudarah verdienen aan het afpersen van leden die in 'bad standing' de club moeten verlaten. Het OM heeft elf gevallen ontdekt waarbij leden hardhandig uit de club zijn gezet. Nadat ze uit de gratie waren gevallen, werden ze in elkaar geslagen, moesten ze hun motor afstaan en een boete van 5000 euro betalen. Dat geld belandde volgens het OM bij het landelijk bestuur. Uit notulen van de club zou blijken dat de topmannen beslissen of iemand in elkaar wordt geslagen of niet."

Integrale aanpak

Bij de zoekingen is niet alleen beslag gelegd op wapens en drugs, maar onder andere ook op veel administratie, hetgeen van grote betekenis is voor de bewijsvoering van de verdenking van een criminele organisatie.

Parallel aan het strafrechtelijk onderzoek is het in nauwe samenwerking tussen OM, politie en een aantal burgemeesters gelukt de clubhuizen in Beverwijk, Apeldoorn en Zaandam (met spoed) te sluiten. Tevens heeft tijdig afstemming met de Belastingdienst plaatsgevonden over mogelijke inzet van het fiscale handhavingsinstrumentarium.

In de week van de zoekingen heeft het OM bovendien ook een verzoekschrift tot verbodenverklaring van Satudarah ingediend bij de rechtbank Den Haag.

2.2 Het streven naar het verbieden van criminele clubs

De partners in de integrale aanpak stellen veel in het werk om criminele motorclubs te verbieden, vooralsnog via het civiele recht.
Inmiddels is een initiatiefwetsvoorstel om een bestuurlijk verbod mogelijk te maken in de maak en heeft een consultatieronde plaatsgevonden.

2.2.1 Civielrechtelijk verbod

Op 20 december 2017 heeft de rechtbank Midden-Nederland uitspraak gedaan ten aanzien van het verzoekschrift tot een verbod van Bandidos MC. Het OM had dit verzoekschrift in november 2016 ingediend. De beschikking van de rechtbank luidt dat Bandidos MC wordt verboden.

Bron: bericht op rechtspraak.nl, 20 december 2017

Verbod op motorclub Bandidos

De Bandidos Motorcycle Club Holland (BMC) wordt verboden en ontbonden omdat de club in strijd is met de openbare orde. De rechtbank bepaalt daarnaast dat de werkzaamheid (activiteiten) van de buitenlandse coöperatie in strijd is met de openbare orde. Dat heeft de rechtbank Midden-Nederland vandaag beslist in een civiele procedure waarin het Openbaar Ministerie twee verzoekschriften bij de rechtbank had ingediend, één tegen de internationale motorclub en één tegen de Nederlandse afdeling van BMC. Met deze beslissing is de aanwezigheid van de Bandidos in Nederland, in welke verschijningsvorm ook, per direct niet meer toegestaan.

Wereldwijde organisatie met Nederlandse vereniging
De rechtbank oordeelt dat BMC en BMC Holland (informele) verenigingen zijn. BMC hanteert wereldwijd dezelfde naam, website en clubkleding. De leden hebben overal sterk vergelijkbare regels en kunnen deelnemen aan mondiale evenementen. Op de internationale website staat 'Holland' vermeld. Ook in Nederland zijn er gezamenlijke regels en vinden er landelijke bijeenkomsten plaats die bezocht worden door leden van verschillende chapters.

Verbod noodzakelijk
De Bandidos typeren zichzelf als wetteloos en hanteren slogans die gewelddadige boodschappen bevatten. Bij de club is sprake van een cultuur waarin het plegen van (ernstig) geweld wordt gestimuleerd. De wetteloosheid blijkt ook feitelijk te bestaan, gezien het aantal leden dat betrokken is bij strafbare feiten. De gerichtheid op het plegen, en stimuleren van geweld blijkt ook uit de beloning met onderscheidingen – patches. Zoals de 'expect no mercy'-patch die wordt uitgereikt na plegen van ernstig geweld. De rechtbank oordeelt dat de cultuur van Bandidos en het daaruit volgende gedrag structureel is. Een verbod is daarom noodzakelijk om de samenleving te beschermen.

Ontbinding
Het verbod gaat gepaard met een ontbinding. Nu BMC Holland verboden is, moeten de financiën van de club worden afgewikkeld door een zogenoemde vereffenaar. Partijen kunnen hun voorstel hierover indienen.

Deze uitspraak is een flinke steun in de rug voor de integrale aanpak. Het is een belangrijke stap voorwaarts in het weren van OMG's uit de publieke ruimte. Het verstoort de gelegenheidsstructuren en het ontneemt de leden zichtbaar intimiderend gedrag in het publieke domein en neemt de schijn van onaantastbaarheid weg. Ook stelt een verbod de overheid in staat effectiever te handhaven (clubhuizen, evenementen etc.), zodat deze faciliteiten niet gebruikt kunnen worden voor het plegen van (internationale) ondermijnende criminaliteit.
Bandidos MC is op 15 maart 2018 in hoger beroep gegaan tegen de uitspraak.

Ook de brotherhood Catervarius is, op 17 januari 2018, verboden verklaard. Het betreft een bende in Midden Nederland (geen motorclub, maar wel met vergelijkbare symbolen en structuur als een OMG), waarvan de leden reeds kort na oprichting voor veel ernstige criminaliteit en verstoring van de openbare orde zorgden. Dit verzoekschrift is in 2017 ingediend en de behandeling heeft eveneens in 2017 plaatsgevonden. Het vonnis is per 17 april 2018 onherroepelijk, aangezien de club niet in beroep is gegaan.

De rechtbank heeft beide verbodenverklaringen bij voorraad uitvoerbaar verklaard, wat betekent dat het, los van een eventueel hoger beroep, civielrechtelijk gehandhaafd kan worden. Ook biedt de (motivering van de rechter in de) uitspraak aanknopingspunten voor de inzet van bestuurlijke maatregelen. Het bestuurlijk instrumentarium wordt weliswaar al benut in de aanpak van criminele motorbendes, maar de uitspraak van het civiele verbod kan een extra argumentatie zijn voor de inzet van dit soort maatregelen.

Zolang de uitspraak tot verbodenverklaring nog niet onherroepelijk is, is het niet mogelijk strafrechtelijk te handhaven op grond van artikel 140 lid 2 van het Wetboek van Strafrecht (voorzetten van een verboden organisatie is strafbaar).

In 2017 zijn onderzoeken ten behoeve van de verbodenverklaring van andere OMG's voortgezet. Zo is in september 2017 het verzoekschrift ten behoeve van de verbodenverklaring van Satudarah MC bij de rechtbank Den Haag ingediend.

De partners in de integrale aanpak realiseren zich dat – hoe belangrijk het resultaat van een verbodenverklaring ook is – een verbod slechts één van de stappen is in de integrale aanpak van motorbendes en niet het eindpunt. Juist nu vragen de ontwikkelingen dat de partners nauwlettend in de gaten blijven houden wat de gevolgen zijn en consequent en structureel (handhavend) optreden. De landelijke en internationale coördinatie en afstemming is hier van cruciaal belang.

Het is niet uitgesloten dat OMG's zich, als gevolg van een civiel verbod, gaan verplaatsen naar het buitenland. Dit mogelijke verplaatsingseffect vraagt om verdere goede internationale samenwerking. Reeds voordat de verbodenverklaring werd uitgesproken hebben OM en politie daarom met omringende landen gesproken over dit mogelijke effect.
De brede integrale aanpak in Nederland heeft steeds meer de aandacht van omringende landen, maar ook in andere delen van de wereld. Andersom blijkt dat in Nederland soms goed gebruik kan worden gemaakt van de ervaringen en kennis in die andere landen. Meer hierover in hoofdstuk 6 van deze rapportage.

Een op 26 februari 2018 in NRC verschenen artikel beschrijft het (ingeschatte) risico van het verplaatsingseffect (naar het buitenland).

Bron: mediabericht NRC, 26 februari 2018
Motorclubs wegpesten? Nu zit België met het probleem
In Nederland proberen justitie en gemeenten er alles aan te doen om criminele motorclubs dwars te zitten. In België begint de aanpak zich pas net te ontwikkelen. Veel te laat, zo lijkt het.

Het nieuws in het kort:

- *De aanpak van motorclubs in Nederland zorgt ervoor* ***dat clubleden zich net over de grens vestigen.*** *Motorclubs kunnen vooralsnog niet, zoals in Nederland, verboden worden.*
- *Daardoor bestaat daar nu* ***het risico op een bendeoorlog.*** *Dat zegt Cedric Stuyck, hoofd van de sectie georganiseerde misdaad bij het Openbaar Ministerie in Belgisch Limburg.*

De in Nederland sinds december vorig jaar verboden ***motorclub Bandidos is nu actief in Lommel,*** *net over de grens in Belgisch Limburg. Satudarah, een club die justitie in Nederland eveneens wil verbieden, zou zich ook naar België verplaatsen.*

2.2.2 Bestuursrechtelijk verbod

Al enige jaren hebben burgemeesters, politie en OM verzocht om een bestuurlijk verbod. Zo'n verbod wordt in Duitsland regelmatig tegen OMG's toegepast en lijkt zeer effectief doordat het na afkondiging meteen in werking treedt en ook strafrechtelijk is te handhaven. Ook de Tweede Kamer heeft regelmatig om dit instrument gevraagd. De minister van (toen nog) Veiligheid en Justitie is in 2016 begonnen met een vooronderzoek naar de mogelijkheid van een bestuurlijk verbod.
De PvdA-fractie van de Tweede Kamer heeft op 31 mei 2017 aangekondigd een initiatiefwetsvoorstel voor te bereiden dat een bestuurlijk verbod van rechtspersonen die strijdig zijn met de openbare orde, waaronder OMG's, mogelijk moet maken. De toenmalige minister van Veiligheid en Justitie heeft bij die gelegenheid gezegd dat initiatief te ondersteunen en samen te willen werken. Op 6 maart 2018 werd het initiatiefwetsvoorstel ingediend en is het in consultatie gegaan. De periode van consultatie is afgerond.

2.3 Strafbare feiten gepleegd door individuele leden

OM en politie houden zich ook bezig met het opsporen en vervolgen van strafbare feiten gepleegd door individuele leden van OMG's. In 2017 zijn 325 rechtbankzaken en 111 kantonzaken ingezonden door het OM. Respectievelijk was daarbij sprake van 228 en 99 unieke verdachten. In totaal was er echter sprake van 310 unieke verdachten. Een aantal verdachten komt dus voor in zowel de rechtbank- als kantonzaken. Zij houden zich bezig met meerdere vormen van criminaliteit en komen dan ook meerdere keren in aanraking met justitie.
Op basis van het totaal aantal leden in beeld was zestien procent in 2017 verdachte in deze categorie (strafbare feiten gepleegd door individuele leden). Daar komen de cijfers van de strafbare feiten gepleegd in georganiseerd verband (zie paragraaf 2.1) dus nog bovenop.
De totale groep OMG-leden die strafbare feiten pleegt is groter. Jaarlijks komen andere leden in aanraking met justitie. Dit blijkt tevens uit het onderzoek van Blokland e.a. (zie hoofdstuk 1).

In de volgende tabel is een overzicht opgenomen van de strafbare feiten gepleegd door individuele leden. Een zaak kan in meerdere delictsoorten voorkomen. Hierdoor komt het totaal uit de tabel niet overeen met de hierboven genoemde cijfers (325 rechtbankzaken en 111 kantonzaken).

Delictsoort	**rechtbank zaken**	**kanton zaken**	**Totaal**
VERKEER	55	92	147
MISHANDELING	50		50
WAPENS	38	4	42
GEWELD	34		34
AFPERSING	14		14
BEDREIGING	30		30
VERNIELING BRANDSTICHTING	28		28
BELEDIGING	21		21
CRIMINELE ORGANISATIE	11		11
WITWASSEN	8		8
WEDERSPANNIGHEID	10		10
SOFTDRUGS	29		29
HARDDRUGS	19		19
OVERIGE	16	15	31

De meest voorkomende delictsoorten onder individuele leden betreffen derhalve verkeersmisdrijven/overtredingen (147), geweld (inclusief mishandeling en bedreiging 114), vermogensdelicten en witwassen (60), drugs (48), wapens en munitie (42), openlijk geweld/vernieling/brandstichting (28) en bedreiging/wederspannigheid (40).

Van de 311 verdachten zijn er 121 van Satudarah MC, 89 van No Surrender MC, 37 van Hells Angels MC, 29 van Trailer Trash MC en 11 van Bandidos MC.

In 2017 zijn in deze categorie strafzaken 409 zaken in eerste aanleg afgedaan, waarvan in 276 gevallen met een sanctie. Een score van 67 procent.
De opbouw van de sancties en waarom in bepaalde gevallen geen sanctie is opgelegd, is terug te zien in onderstaande tabel:

Sanctie	**276**	*67%*
Strafoplegging en/of – maatregel	215	
OM-strafbeschikking	46	
Transactie	3	
Voorwaardelijk sepot	8	
Schuldigverklaring zonder straf	4	
Geen sanctie	**133**	*33%*
Onvoorwaardelijk sepot	98	
Vrijspraak	32	
Ontslag van rechtsvervolging	2	
O.M. niet ontvankelijk	1	
TOTAAL	**409**	

Van de sancties die zijn opgelegd betreffen het in 105 gevallen vrijheidsstraffen (totaal 28 jaar, waarvan 20 onvoorwaardelijk), 92 taakstraffen (totaal 6764 uren) en 85 geldboetes of transacties (totaal 40.530 euro, waarvan 35.280 euro onvoorwaardelijk).
Bij de zaken waarin geen sanctie is opgelegd, is sprake van een relatief hoog aantal sepots. Er wordt dan niet overgegaan tot vervolging omdat er onvoldoende zicht is op een veroordeling. Eén van de voornaamste redenen hiervoor is het reeds eerder genoemde kenmerk van de gesloten cultuur binnen de OMG's (zwijgplicht, angst om te verklaren, risico van een bad standing, afscherming, et cetera). Dit is een complicerende factor bij het vergaren van het bewijs in een strafzaak.

Naast bovenstaande cijfers zijn in 2017 meer strafzaken tegen individuele leden afgedaan. Dat betreffen zaken die al vóór 2017 zijn ingezonden (en dus in de rapportage van 2016 zijn opgenomen als ingestroomde zaken, maar waarvan nog geen afdoening bekend was). Daarnaast is een deel van de zaken die eind 2017 zijn ingestroomd, nog in behandeling en niet afgedaan. Deze komen terug in de verantwoording over 2018.

3 Integraal afpakken

Misdaad mag ook voor leden van OMG's financieel niet lonen. Daarom is bestrijding van witwassen, het afpakken[2] van crimineel verkregen inkomen en/of vermogen en een persoonsgerichte aanpak waar fiscale/financiële gelegenheden aan de orde zijn, een belangrijk onderdeel van de integrale aanpak.
Wanneer zichtbaar en met persaandacht (dure) spullen in beslag worden genomen, heeft dat direct een signaalwerking doordat het publiek ziet dat de overheid niet stil zit.

3.1 Fiscaalrechtelijke maatregelen

Ook in 2017 heeft de Belastingdienst (Dienstonderdeel Belastingen & Toeslagen, Directie MKB, hierna: Belastingdienst) een bijdrage geleverd aan de integrale aanpak van OMG's in LIEC/RIEC verband. De verantwoording heeft betrekking op de resultaten van deze bijdrage.

Primair maakt de Belastingdienst de geïnde en/of verrekende bedragen bekend. Dit betreffen bedragen die naar aanleiding van de opgelegde aanslagen zijn ontvangen via betalingen en/of verrekeningen.
Secundair communiceert de Belastingdienst de aanslagen waarvoor beslag is gelegd, maar die nog niet zijn ontvangen als betalingen en/of verrekeningen.
Het beslag dient tot extra zekerheid en kan gezien worden als potentieel inbare bedragen.

Ten aanzien van de genoemde aanslagen is er in 2017 € 10.000 geïnd en/of verrekend en voor € 272.000 (geheel of gedeeltelijk) beslag gelegd.

De aanslagen zijn opgelegd naar aanleiding van fiscale interventies in LIEC/RIEC verband. Deze interventies kunnen voortkomen na het instellen van een boekenonderzoek en/of de beoordeling (administratief) van de ingediende aangiften.

De doelgroep kent voor de Belastingdienst specifieke kenmerken, te weten:
- De meeste leden zijn particulier en in loondienst werkzaam.
- Relatief veel leden ontvangen een uitkering.
- Slechts een klein deel heeft een belastingschuld.
- De verhaalsmogelijkheden zijn gering.
- Inkomsten uit criminele activiteiten zijn lastig aantoonbaar en te kwantificeren.

Bovenstaande opsomming heeft betrekking op zuiver fiscale gegevens.
De Belastingdienst is sterk afhankelijk van de informatie van de samenwerkende partners. Informatie van de politie kan helpen om zicht te krijgen op de verhaalsmogelijkheden. Ten aanzien van de uitkeringen kan, door middel van aanvullende informatie, bijvoorbeeld door gemeente of UWV, worden achterhaald of sprake is van uitkeringsfraude omdat iemand ook inkomsten uit criminele activiteiten geniet. Om hierin de mogelijkheden te blijven benutten is het van groot belang om de integrale aanpak voort te zetten.

Binnen een aantal RIEC's is de Belastingdienst betrokken bij een zogenaamde Top X OMG-aanpak (persoonsgerichte aanpak). De inbreng van de Belastingdienst bestaat hierbij voornamelijk uit het leveren van (inkomens) informatie ten behoeve van deze subjectgerichte aanpak. Hierdoor ondervinden de OMG-leden dat de aanpak een integraal karakter kent. Met name in het afpakken van vermogen (o.a. motoren) indien daar aanleiding voor is.

Bij verschillende OMG-leden zijn aanslagen opgelegd, die gebaseerd zijn op de handel in synthetische drugs en hennep gerelateerde feiten. Meest sprekende voorbeeld is een aanslag vanwege de betrokkenheid bij de productie van 'handgranaatjes-pilletjes'. In hoeverre deze aanslag ook geïnd kan worden moet de komende periode duidelijk worden.

Daarnaast is een boekenonderzoek bij een horeca ondernemer uitgevoerd welke OMG gerelateerd is (Satudarah MC). Hierbij zijn hoge aanslagen opgelegd met vergrijpboete welke als basis dienen

[2] Hieronder wordt ook het invorderen van belastingschulden verstaan.

voor de gemeente om de horeca vergunning te weigeren. Op dit moment loopt er een bezwaarprocedure.

Ook zijn er twee verschillende aanslagen opgelegd bij een beveiligingsbedrijf gerelateerd aan de Hells Angels MC.

In 2017 heeft een integrale actie bij een clubhuis van Satudarah MC plaatsgevonden. Hierbij zijn diverse openstaande schulden geïnd. In het kader van een landelijke actiedag van de politie is er nader zicht gekregen en contact gelegd met een aantal personen betrokken bij een OMG.
Ook heeft de Belastingdienst door middel van deelname aan een integrale controle rondom een ride-out van Satudarah MC enkele openstaande belastingschulden kunnen innen:

Casus: Ride out Satudarah MC

In het voorjaar van 2017 heeft Satudarah MC een ride-out georganiseerd vanwege de herdenking van de officiële proclamatie van de Republiek der Zuid-Molukken in 1950. Enkele honderden motorrijders namen aan deze ride-out deel. De ride-out, die traditioneel start in Moordrecht en in Apeldoorn eindigt, had de nadrukkelijke aandacht van de gezamenlijke overheid.

Op meerdere momenten werden er verkeersovertredingen geconstateerd. De ANPR scanner (Automatic Number Plate Recognition) is ingezet op het terrein van de KMar in Apeldoorn. Deze inzet leidde tot ongeveer 200 hits. Uiteindelijk zijn twaalf motorrijders nader gecontroleerd. Geconstateerd werd het rijden zonder rijbewijs alsmede het rijden zonder geldig kenteken. De Belastingdienst heeft voor € 79.410 aan openstaande schulden geïnd. Dit betreft de invordering van openstaande belastingschulden. Eerder genoemde bedragen zien op opgelegde aanslagen na fiscale interventies in LIEC/RIEC verband.

Geconstateerd wordt dat een deel van de OMG-leden hun vermogen buiten beeld brengt (op iemand anders naam) zodra de overheid er aandacht voor heeft. Echter de aanpak heeft er wel toe geleid dat inmiddels een aantal ondernemingen van OMG-leden zijn stopgezet of gestaakt.

Eén van de leden van een OMG viel met zijn onderneming onder een zogenaamd HT-FD (Horizontaal Toezicht Fiscale Dienstverleners)-convenant. Gelet op het "zero tolerance" beleid van de overheid ten aanzien van OMG's zijn gesprekken gevoerd met de adviseur en belastingplichtige om aan te geven dat er geen ruimte is voor deelname aan het HT-FD-convenant. Belastingplichtige valt dan ook niet meer onder genoemd convenant.

Door middel van de samenwerking in LIEC/RIEC verband is het gelukt om de VOW-status (Vertrokken Onbekend Waarheen) van een aantal OMG-leden op te heffen, waardoor in voorkomende gevallen belastingaangiften worden uitgereikt in verband met ondernemerschap.

3.2 Administratieplicht

Er is onderzoek gedaan naar de administratieplicht van een OMG en de hieraan gelieerde stichting. Bij het instellen van het onderzoek is geen medewerking verkregen van de bestuursleden. Mogelijk dat de resultaten van het onderzoek kunnen helpen bij een eventueel civielrechtelijk verbod. Ook zijn er stappen gezet inzake de ANBI-status (Algemeen Nut Beogende Instelling) van deze stichting.

Het onderzoek naar de administratieplicht maakt onderdeel uit van een verkenning naar de naleving van de administratie- en bewaarplicht van verenigingen en stichtingen gelieerd aan OMG's. Centraal staat de vraag of het mogelijk is verenigingen en stichtingen gelieerd aan OMG's administratieplichtig te stellen in de zin van artikel 52 van de Algemene Wet op de Rijksbelastingen (AWR). Dit kan de mogelijkheid bieden om OMG's te verplichten inzicht te geven in de administratie, waaronder contributiegelden en ledenlijsten. Op deze manier kan een extra impuls gegeven worden aan de integrale aanpak.

Een kwalificatie als vereniging hangt van veel factoren af en leidt op zich niet tot een zelfstandige belastingplicht van de vereniging zelf. Het belang van de administratieplicht ligt daarom (naast het bepalen van mogelijke belastingplicht van de vereniging zelf) in het moeten verstrekken van informatie die van belang kan zijn voor de belastingheffing van derden (in dit geval OMG-leden).

De verkenning is nog niet afgerond. Na evaluatie van de pilot wordt bekeken of de aanpak in aanmerking komt voor verdere uitrol.

3.3 Strafrechtelijk ontnemen

In 2017 zijn vooral drugs, wapens en munitie, gegevensdragers (zoals telefoons), administratie en in mindere mate voertuigen, horloges en sieraden bij OMG's en OMG-leden in beslag genomen. Ook zijn ontnemingsvorderingen voor een totaal geldbedrag ter waarde van € 197.388 toegewezen. In totaal is een geldbedrag van ruim € 450.000 in beslag genomen.

OMG's en OMG-leden beschikken niet of nauwelijks aantoonbaar over vermogen. Relatief veel leden ontvangen een uitkering. Daarentegen zien we wel dat OMG's en OMG-leden over, soms grote hoeveelheden, financiële middelen kunnen beschikken. Dit versterkt het vermoeden dat er gebruik wordt gemaakt van (contante) geldstromen die administratief nagenoeg niet te traceren zijn.
In algemene zin is het bij georganiseerde ondermijnende criminaliteit complex om de financiële stromen en structuren te ontrafelen en het geld te traceren. De eerder genoemde complicerende factoren van de OMG-structuur zorgen ervoor dat de uitdaging bij de integrale aanpak nog groter is. Dit vergt meer creatief en innovatief financieel rechercheren in de onderzoeken en samenwerking met andere disciplines (High Tech Crime) en andere organisaties (bijvoorbeeld banken). Daar blijft de integrale aanpak ook op inzetten.

Een voorbeeld is één van de onderzoeken naar Satudarah MC waar, door een focus op financieel rechercheren, zicht is gekregen op een landelijke bijeenkomst van penningmeesters. Bij de doorzoeking van een clubhuis tijdens die bijeenkomst is administratie over contante geldstromen van Satudarah MC aangetroffen waarop verder gerechercheerd kon worden. Bovendien is een groot aantal enveloppen met geld in beslag genomen die bedoeld waren voor het landelijk bestuur van de Satudarah MC, waaronder enveloppen met afdrachten vanwege bad standing.

4 Integere publieke ruimte

Symboliek, structuur, hiërarchie en locaties zijn bepalend voor het imago en de identiteit van de OMG's. Daarmee wekken zij in de publieke ruimte de indruk van onaantastbaarheid. Door gerichte inzet van overheidsmiddelen wordt dit ondermijnend karakter ingeperkt.

4.1 Handhaven op clublocaties

De aanpak op clublocaties blijft hard nodig. Het aantal clublocaties is in 2017 niet afgenomen ondanks het aantal sluitingen. Dat betekent dat er toch nog clublocaties worden ontdekt ofwel dat het OMG's soms nog lukt om nieuwe clublocaties op te richten.
Net als in 2016 verloopt de handhaving op clublocaties goed. Hierbij is de integrale aanpak duidelijk terug te zien want burgemeesters maken goed gebruik van de informatie van de partners in de integrale aanpak.
In 2017 zijn er achttien clublocaties (al dan niet tijdelijk) gesloten. Het aantal – ons bekende – clublocaties is gedaald van 72 locaties in het begin van het jaar, naar 66 in december 2017. Dat betekent dat van de locaties die begin 2017 bekend waren, 25 procent (tijdelijk) is gesloten. Dat is succesvol, zeker gezien het feit dat er nog altijd locaties zijn die binnen de huidige wetgeving lastig zijn aan te pakken.

Als gevolg van de handhaving op clublocaties, zijn veel OMG-afdelingen op zoek naar nieuwe locaties bijvoorbeeld in bedrijfspanden en woonhuizen. Zo bleek een woonhuis in de gemeente Amsterdam in gebruik als clubhuis van Satudarah MC. Dankzij voortvarendheid van politie, gemeente en OM, maar ook van de woningbouwvereniging, is een einde gemaakt aan deze situatie met als sluitstuk dat de rechter op 9 juli 2017 de huurovereenkomst heeft ontbonden en de woning ontruimd werd. Het is de eerste keer dat een uitspraak met betrekking tot een clubhuis in een woning is gedaan en dit kan dienen als voorbeeld in de aanpak van soortgelijke situaties in Nederland.

De vergunde horeca blijkt echter het meest in trek voor nieuwe clublocaties. Het lokaal bestuur heeft het afgelopen jaar vijf drank- en horecavergunningen ingetrokken of geweigerd en in twee gevallen is de vergunning wel verleend, maar onder voorwaarden. Daarnaast is in zes gevallen een Bibob-onderzoek ingesteld. In de meeste gevallen hangt dit samen met de aanvraag van een horecavergunning.

Een ander effectief middel blijken de stopgesprekken. In 2017 zijn 72 stopgesprekken gevoerd. Een stopgesprek is een gesprek tussen de burgemeester, de plaatselijke teamchef van de politie en een afvaardiging van de OMG die voornemens is een clubhuis te vestigen in de gemeente. Daarbij wordt een OMG voorafgaande aan een vestiging kenbaar gemaakt niet welkom te zijn en dat de gemeente de vestiging op alle mogelijke legale manieren zal proberen te voorkomen.
Sinds 2017 is het grootste deel van deze stopgesprekken echter gevoerd met de horeca-uitbaters die op het punt staan een bijeenkomst van een OMG te faciliteren of waar geregeld OMG-leden worden gesignaleerd. De ondernemers worden bewust gemaakt van de (mogelijke) gevolgen van het toelaten van OMG's. Vaak blijkt uit de gesprekken dat de ondernemers ook niet zitten te wachten op OMG's. Waar nodig bieden de partners ondersteuning aan deze ondernemers aan.
In 2017 is veertien keer de vestiging van een clublocatie afgewend.

Er zijn ook andere instrumenten gebruikt om (de vestiging van) clublocaties tegen te gaan. Bijvoorbeeld cameratoezicht, integrale controles, instellen van een colorverbod, opleggen van een last onder dwangsom of een last onder bestuursdwang. Deze instrumenten worden ingezet wanneer de situatie daar om vraagt.

4.2 Handhaven op evenementen en ride-outs

OMG's houden van machtsvertoon en laten graag hun eigen symbolen zien. Door middel van evenementen en ride-outs manifesteren zij zich daarom graag in de openbare ruimte. Dat moet de indruk wekken van onaantastbaarheid en 'outlaw' zijn, bijvoorbeeld door bij een zogenaamde ride-out verkeersregels massaal te overtreden. Strenge handhaving van de regels voor deze evenementen en ride-outs is dan ook van groot belang.

In 2017 zijn er in totaal vier vergunningen ingetrokken of geweigerd voor het organiseren van een evenement. Veelal betrof dit feesten in zalencentra.
Elf vergunningen zijn onder voorwaarden verstrekt. In een aantal gevallen betroffen dit ook ride-outs die werden georganiseerd naar aanleiding van het overlijden van een clublid. Het plan voor een ride-out wordt in zo'n geval door de betreffende OMG doorgaans wel gemeld. Gemeenten gaan vervolgens met de OMG in gesprek, waarbij bijvoorbeeld wordt afgesproken dat er geen clubkleding ('colors') worden gedragen. Bovendien worden dergelijke ride-outs niet begeleid door de politie, om niet de indruk te wekken dat een dergelijke activiteit wordt gefaciliteerd.
Behalve de hierboven genoemde ride-outs onder voorwaarden zijn ook vier van deze tochten voorkomen.

In 2017 heeft twintig keer een stopgesprek plaatsgevonden ten aanzien van een evenement. Veelal betrof dit een gesprek met de organisatoren van het evenement, zoals een clubfeest, een boksgala of een Harleydag.

4.3 Overige bestuurlijke acties

Een aantal leden van OMG's heeft in 2017 een individueel gebiedsverbod opgelegd gekregen. Het afgelopen jaar is dit dertien keer voorgekomen. In alle gevallen waren incidenten in het uitgaansgebied van een gemeente de aanleiding voor het gebiedsverbod. Dat betrof voornamelijk vechtpartijen.
Daarbij wordt ook tussen gemeenten samengewerkt. De gemeente Amsterdam legde enkele gebiedsverboden op naar aanleiding van een incident in een uitgaansgelegenheid. Vervolgens vond een soortgelijk incident, met (deels) dezelfde betrokkenen, plaats in de gemeente Amstelveen. De gemeente Amsterdam heeft toen twee gebiedsverboden kunnen verlengen.
In Tilburg is in 2017 één collectieve horecaontzegging opgelegd aan een lid van Satudarah MC. Deze horecaontzegging is (in dit geval) voor de duur van één jaar opgelegd. Gedurende dit tijdsbestek mocht de betrokkene zich niet vertonen in alle aangesloten horecagelegenheden.

De burgemeesters hebben in 2017 drie noodbevelen opgesteld gelieerd aan OMG's. Deze noodbevelen zijn opgesteld om, binnen de eigen gemeentegrenzen, de openbare orde en veiligheid te handhaven. Eén van deze noodbevelen hing samen met de sluiting van het clubhuis van No Surrender MC in Emmen, waar in de vorige voortgangsrapportage uitgebreid bij is stilgestaan. Dit noodbevel was een week van kracht.

Daarnaast hebben gemeenten verschillende overige bestuurlijke controles uitgevoerd. Voorbeelden zijn het naleven van aanwezigheid van exploitanten die op vergunningen vermeld staan (in de horeca) of het innen van bestuurlijke schulden.

4.4 Publiek-private samenwerking

Om de verwevenheid tussen OMG's en legale sectoren in de bovenwereld tegen te gaan, wordt samengewerkt met private partners, in het bijzonder de horeca en de beveiligingsbranche.

4.4.1 Horeca

In de werkgroep Afpersing die is ingesteld door het Nationaal Platform Criminaliteitsbestrijding (NPC) participeren Koninklijke Horeca Nederland en de Nederlandse Beveiligingsbranche naast overheidsdiensten en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). De werkgroep heeft een plan van aanpak opgesteld dat is goedgekeurd door het NPC en in 2017 tot uitvoering werd gebracht. Onderdeel van dat plan is het instellen van een pilot in enkele gemeenten om het door het CCV ontwikkelde barrièremodel afpersing te testen en te verbeteren. Doel hiervan is het aantal afpersingen te verminderen en het aantal vervolgingen voor afpersing te vergroten. Er zijn verschillende activiteiten in gang gezet om de bewustwording van ondernemers, hun weerbaarheid en hun aangifte- of signaleringsbereidheid te vergroten. De Vertrouwenslijn Afpersing heeft als doel om de drempel om afpersing niet te verzwijgen te verlagen.
Bij de politie is het expertisenetwerk Gijzeling, Ontvoering en Afpersing ingesteld om de aangifte en opsporing van afpersing verder te verbeteren.

4.4.2 Beveiligingsbranche

In de samenleving staat het agressieve en onaantastbare imago van leden van OMG's haaks op de verantwoordelijkheid en betrouwbaarheid die van beveiligingsmedewerkers wordt gevraagd. Daarnaast schaadt dit imago de belangen van de beveiligingsbranche en belemmert het een normale werkverhouding met overheden als de gemeente en politie. Bovendien bestaat het risico dat OMG-leden een ondermijnende machtsbasis in de samenleving, in casu de beveiligingsbranche, verwerven.

Om die mogelijke ondermijning tegen te gaan is een geïntegreerde aanpak van OMG-leden in de beveiliging aangewezen. Daarbij is het gecombineerd inzetten van bestuurlijke, fiscale en strafrechtelijke instrumenten het meest succesvol. Het weigeren, dan wel intrekken van beveiligingspassen van leden van OMG's, een bestuursrechtelijke bevoegdheid van de korpschef, draagt daaraan bij.

Een beveiliger kan zelf antecedenten hebben die relevant zijn voor het al dan niet verlenen van toestemming om in de beveiliging te werken. De beoordeling om deze toestemming te verlenen is in dat geval relatief eenvoudig.

Ook in 2017 is gericht gekeken naar beveiligers die lid zijn van een OMG en die zelf geen (relevante) antecedenten hebben, maar die de politie toch uit de beveiliging wil weren omdat het lid zijn van een OMG niet samen gaat met de betrouwbaarheid die van een beveiligingsmedewerker wordt vereist.

In 2016 waren 40 OMG-leden in het bezit van een beveiligingspas, in 2017 waren dit 39 leden. De lijst kent mutaties. In deze periode zijn 6 beveiligingspassen geblokkeerd of niet verlengd, 5 OMG-leden met vergunning zijn in 2017 niet meer als zodanig in beeld. Daarnaast zijn 10 nieuwe leden in beeld gekomen die al in het bezit van een beveiligingspas waren. Het onderwerp blijft een doorlopend aandachtspunt voor de politie.

In 2017 heeft Dienst Justis één vergunning in het kader van de Wpbr (Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus) ingetrokken. De leidinggevende van het betreffende beveiligingsbedrijf was tevens bestuurslid van motorclub Loudness MC, een supportclub van de Hells Angels MC. Dit bestuurslidmaatschap en de vele criminele antecedenten van overige clubleden was één van de factoren bij het intrekken van de vergunning. De bezwaarprocedure tegen deze intrekking loopt nog.

5 Weerbare overheid

Het lokaal bestuur speelt een belangrijke rol in de integrale aanpak van OMG's. Zoals ook uit voorgaand hoofdstuk blijkt, hebben burgemeesters een breed scala aan bestuurlijke interventiemogelijkheden op het gebied van openbare orde en veiligheid. De RIEC's en het LIEC ondersteunen het lokaal bestuur in het bestuurlijk optreden tegen OMG's en de partners om de aanpak integraal op te pakken.

5.1 Ondersteuning lokaal bestuur

Ten behoeve van de bestuurlijke aanpak van OMG's wordt het lokaal bestuur ondersteund door de tien RIEC's. Factsheets, fenomeenanalyses, handreikingen, voorlichting en training zijn voorbeelden van instrumenten die bij deze ondersteuning worden ingezet. Daarbij is sprake van maatwerk. Waar de ene gemeente behoefte heeft aan fenomeenanalyses is voor een andere gemeente een trainingssessie meer gewenst. In overleg met de gemeente wordt dit door de RIEC's ingevuld.

In 2017 is gekozen voor een andere opzet van de burgemeestersbijeenkomst. In een kleine setting is het LSO in gesprek gegaan met enkele burgemeesters. Vanuit iedere regio is een aantal burgemeesters uitgenodigd voor dit bestuurlijk gesprek. Er is gesproken over actuele onderwerpen en vraagstukken rondom OMG's.
In 2018 komt een vervolg op deze bijeenkomst. Bovendien wordt een algemene landelijke burgemeestersbijeenkomst georganiseerd. Op die manier krijgen alle burgemeesters de mogelijkheid om met elkaar te spreken over de laatste ontwikkelingen en (nieuwe) handhavingsmogelijkheden.

5.2 Ondersteuning integrale aanpak

Behalve de ondersteuning van het lokaal bestuur maakt de samenwerking binnen het RIEC/LIEC-convenant het mogelijk om een integrale aanpak te hanteren. Het convenant maakt het mogelijk om informatie uit te wisselen tussen de verschillende partners.

Ten behoeve van die informatie-uitwisseling organiseren veel RIEC's zogenoemde casus-overleggen. De actuele problematiek wordt tijdens deze overleggen met alle partners besproken. En uiteindelijk leidt dit tot een aanpak die het meest passend is voor de betreffende casus (een strafrechtelijke, fiscale of bestuurlijke aanpak, of een combinatie hiervan).
Indien de problematiek hier om vraagt worden de casus-overleggen gemeente-overstijgend georganiseerd. Daarnaast zetten enkele RIEC's tijdens deze overleggen ook specifiek in op de persoonsgerichte aanpak van OMG-leden.

In 2017 hebben enkele RIEC's een 'Ondermijningsbeeld OMG's' opgesteld. Deze ondermijningsbeelden geven veel informatie over de OMG-problematiek binnen een bepaald gebied en hoe deze zich verhoudt tot andere fenomenen van ondermijnende criminaliteit.
De opgestelde ondermijningsbeelden zijn goed ontvangen door de partners in de regio. Daarbij wordt ook bekeken of het in de betreffende regio nodig is om het beleid of de aanpak aan te passen of verder aan te scherpen.
Momenteel zijn het LIEC en de RIEC's bezig met het opstellen van tien regionale en één landelijk ondermijningsbeeld. De verwachting is dat ook hier de OMG's in terug gaan komen. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan, wordt bekeken of er in andere regio's behoefte is aan een ondermijningsbeeld dat specifiek ingaat op OMG's.

5.3 Bedreiging en intimidatie

De overheid tolereert geen bedreiging en/of intimidatie en treedt streng op waar dit aan de orde is. Het LSO vindt het van groot belang dat van bedreiging en intimidatie altijd aangifte wordt gedaan. Alleen dan kunnen passende maatregelen worden genomen en ontstaat een beter zicht op deze problematiek.

Omdat nu niet altijd aangifte wordt gedaan is het niet mogelijk om exacte cijfers te geven van bedreiging en intimidatie door OMG's. Hierdoor is het lastig om de omvang van het probleem in te schatten. Vermoedelijk is de omvang van het probleem groter dan bekend.

In 2017 is sprake geweest van verschillende vormen van bedreiging en intimidatie door OMG's. Voorbeelden zijn acties richting politiemedewerkers en het vermoedelijk vernielen van eigendom van een gemeenteambtenaar. Bedreiging en intimidatie blijken in veel gevallen samen te hangen met de aanpak op clublocaties. Daarnaast zijn er in 2017 ook (loco)burgemeesters en Officieren van Justitie bedreigd. Tevens hebben enkele journalisten hiermee van doen gehad. De pers heeft aan deze gevallen aandacht gegeven, waarbij de link met OMG's duidelijk werd gelegd.

5.4 Leden van OMG's in overheidsdienst

Het aantal OMG-leden in overheidsdienst lijkt zich te stabiliseren. Net als vorig jaar was van vijftig OMG-leden bekend dat zij bij de overheid werkzaam zijn. In onderstaande tabel is de verdeling per regio en type werkgever opgenomen.

Regio	**OMG-leden in overheidsdienst**	**Waarvan Gemeente**	**Waarvan Defensie**	**Overig**
Amsterdam-Amstelland	1	1	0	0
Den Haag	3	1	2	0
Limburg	0	0	0	0
Midden-Nederland	5	1	2	2
Noord-Holland	7	4	2	1
Noord-Nederland	11	5	5	1
Oost-Brabant	7	0	7	0
Oost-Nederland	4	1	2	1
Rotterdam	2	1	0	1
Zeeland West-Brabant	10	3	7	0
Totaal	**50**	**17**	**27**	**6**

De categorie 'overig' betreft onder andere veiligheidsregio's, Brandweer en penitentiaire inrichtingen.

In veel bekende gevallen hebben de overheidswerkgevers ook dit jaar gesprekken gevoerd met de betreffende medewerkers om ze te wijzen op de mogelijke gevolgen als zij hun lidmaatschap van een OMG niet wensen op te geven. Het is complex en niet in alle gevallen mogelijk om daadwerkelijk tot ontslag over te gaan. Er ontstaat in toenemende mate jurisprudentie die duidelijk maakt welke stappen in welk geval mogelijk zijn.

De Gedragscode Integriteit Rijk (GIR) stelt: 'Welke privécontacten zijn ongewenst? Het gaat dan om contacten met personen waarvan je weet of kan weten dat die min of meer structureel normen en wetten overtreden (en dat soms zelfs ook verheerlijken). Dit geldt eveneens voor het lidmaatschap van verenigingen of de deelname aan groeperingen met een slechte reputatie die regelmatig in opspraak zijn wegens bijvoorbeeld criminaliteit en vandalisme. Ook als die vereniging of groepering op zichzelf niet verboden is.' Veel andere overheidsdelen hebben zich bij deze formulering aangesloten of overwegen dat te doen.

Wanneer een overheidswerkgever kennis neemt van het feit dat een werknemer lid is van een OMG volgt in de regel een gesprek waarin de onwenselijkheid van de combinatie besproken wordt. Wanneer de werknemer zijn OMG-lidmaatschap niet opzegt (en de contacten met de club verbreekt) kan bezien worden welke veiligheidsaspecten in het geding zijn en welke disciplinaire maatregelen kunnen worden genomen. Dat kan ontslag zijn, maar vaste jurisprudentie stelt daar eisen aan waar niet in alle gevallen aan voldaan is. De GIR stelt bijvoorbeeld: 'Zeker voor toezichthouders, opsporingsambtenaren, of andere functies in het bredere domein van veiligheid, rechtshandhaving of rechtspraak, is het integriteitsrisico groter.' Wanneer een dergelijke ambtenaar weigert in te zien dat het OMG-lidmaatschap in zo'n geval een integriteitsrisico oplevert is dat een verzwarende omstandigheid.
In 2017 zijn in ieder geval twee leden van OMG's uit overheidsdienst ontslagen. Omdat er veel partners (zoals gemeenten) zijn en betrokkenen recht hebben op privacy worden alleen gevallen bekend waarin er publiciteit over is of een rechtszaak wordt aangespannen.

6 Internationale aanpak

De OMG-problematiek is grensoverschrijdend. In hoofdstuk 1 werd al aangegeven dat enkele Nederlandse clubs zich ook in 2017 uitbreidden in het buitenland. Een internationale aanpak en afstemming is van groot belang.

6.1 Benelux samenwerking

In de vorige rapportage werd aangegeven dat het Benelux rapport *Tackling Crime Together* was opgeleverd. Dit rapport gaat in op de bestuurlijke aanpak van OMG's in de Euregio Maas-Rijn. Activiteiten en aanbevelingen uit dit rapport ijlen in 2017 nog na.
Onder meer aanpassing en het updaten van het Benelux politieverdrag, op onder meer het punt van de bestuurlijke aanpak, lopen nog. Deze zijn geïncorporeerd in een bredere herziening van de samenwerking binnen de Benelux.
Het ontwikkelen van een grensoverschrijdend barrièremodel voor het aanpakken van OMG's is binnen diverse netwerken binnen de EU besproken. Het Nederlandse barrièremodel inzake OMG's wordt wel al in de Euregio Maas-Rijn verspreid.

Het traject voor een proefproject van een Euregionaal RIEC heeft enige vertraging opgelopen. In het voorjaar van 2018 vindt er een doorstart van dit proefproject plaats, zij het in een iets andere vorm. Inmiddels zijn in België in 2017 daadwerkelijk twee eigen RIEC's opgericht. Dit betreffen de arrondissementale RIEC's in Antwerpen en het gewest Limburg.

6.2 Bilaterale samenwerking

Voor afstemming op operationeel gebied zijn zowel bij de politie als het OM landelijk uitgebreide netwerken ingericht, ook op internationaal niveau. Voorbeeld hiervan is de reeds genoemde geslaagde informatiedeling met andere landen ten behoeve van het civiel verbod van Bandidos MC. Voor het civiel verbod van Satudarah MC wordt eveneens veel met andere landen samengewerkt. Andersom hebben politie en OM informatie aangeleverd voor verboden in het buitenland.
In de grensregio's vinden regelmatig overleggen plaats op zaaks-niveau.

Het ministerie van Justitie en Veiligheid is regelmatig in Duitsland geweest om informatie en ervaringen uit te wisselen ten behoeve van bestuurlijke verbodsprocedures en hiervan te leren.

6.3 Kennisdeling

Er zijn in 2017 verschillende internationale congressen bezocht, bijvoorbeeld de 21ste expertmeeting van Europol's Analysis Project "Monitor"[3].

In het kader van informatie-uitwisseling hebben de integrale partners workshops verzorgd op het congres van de International Outlaw Motorcycle Gangs Investigators Association (IOMGIA) in Frankfurt.

Als vervolg op een eerdere bijeenkomst uit 2015 en als follow up van het Nederlandse EU-voorzitterschap hebben het LIEC en het ministerie van Justitie en Veiligheid op 29 en 30 november 2017 een werkconferentie georganiseerd. Europol trad daarbij op als gastheer. Conclusies van de conferentie zijn overgenomen in het werkprogramma van het 'Informal Network of contact points of the Administrative Approach' van de Europese Commissie.
Op de volgende pagina wordt een samenvatting van deze bijeenkomst weergegeven.

[3] De Analysis Projects stonden voorheen bekend als Focal Points.

Werkconferentie 'Partners against OMCG related crime'

"Criminele motorclubs zijn geen gewone criminele organisaties, want ze hebben een grote invloed op het publiek. Dit is een internationaal probleem dat zich uitbreidt. Daarom is het zo belangrijk dat we hier allemaal zijn." Zo opende dagvoorzitter en Hoofd LIEC de werkconferentie 'Partners against OMCG related crime' op 30 november in Den Haag. Bijna zeventig deelnemers uit vijftien Europese landen namen deel aan deze conferentie.
"We willen en kunnen de schietgevechten op straat en geweld dat deze motorbendes gebruiken niet accepteren. Zij hebben een sterk internationaal netwerk, ook wij moeten dat verder opzetten en uitbreiden. We moeten leren van elkaar door expertise te delen. Zo kunnen we nieuwe aanpakken creëren, want 'the old fashioned way' werkt niet altijd meer", zei Wim van Gemert van Europol.

Het ministerie van Justitie en Veiligheid, heeft hoge verwachtingen van het bestuurlijk verbod, waar momenteel hard aan gewerkt wordt. Het bestuurlijk verbod dat nu in de maak is, geeft de minister de mogelijkheid een OMG met onmiddellijke ingang te verbieden. Dus: het clubhuis sluiten en de criminele motorbende zelf ontbinden. Wie alsnog probeert de OMG voort te zetten, bijvoorbeeld door de colors te blijven dragen, kan strafrechtelijk vervolgd worden."

Een Noorse politiechef legde uit hoe in Noorwegen grote evenementen van criminele motorbendes worden aangepakt onder het motto 'One team, one fight'. Daarbij worden niet alleen de papieren gecontroleerd, ook worden alle personen gefotografeerd. De badges op de hesjes geven de politie veel informatie over de delicten die door de gefotografeerde personen zijn gepleegd.

De Zwolse burgemeester Henk Jan Meijer schetste als burgemeester en zijn rol als voorzitter van het Landelijk Strategisch Overleg een beeld van de criminele motorbendes in Nederland en van de aanpak hiervan. Hij is voorstander van een bestuurlijk verbod. "Dat geeft ons burgemeesters handvatten om op te treden." Als voorbeeld van een succesvolle integrale aanpak en acties in Nederland lichtten politiemensen een nog lopende casus toe.

Een Duitse politieman vertelde dat sinds 2009 Duitsland al te maken heeft met oorlogen tussen criminele motorbendes. Vuurgevechten op straat met veel gewonden waren het gevolg. Sindsdien worden de criminele motorbendes flink aangepakt. "Zij mogen niet meer in fullcolour verschijnen in het openbaar en ook clubsymbolen in de vorm van tatoeages zijn verboden. Dat betekent dat sommige leden van motorbendes hun getatoeëerde lichaam of gezicht op straat moeten verbergen."

De laatste spreker vanuit de Euregio Meus-Rhine, vertelde hoe gecompliceerd de bestrijding van criminele motorbendes is in de grensstreek. "Het is een heel mobiele regio, de afstanden zijn zeer klein. Soms is de ene helft van de straat Duits en de andere helft Nederlands. Maatregelen die worden genomen aan de ene kant van de grens hebben direct effect in de andere kant. De informatie-uitwisseling over de grenzen heen behoeft verbetering."

Bijlage: OMG's en de integrale aanpak

Een outlaw motorcycle gang (hierna: OMG) is een hiërarchisch opgebouwde organisatie waarvan de leden (en andere daarmee verbonden personen) hun club gebruiken als een kanaal en afscherming voor criminele en ondermijnende activiteiten met financieel of ander materieel voordeel als oogmerk. De leden accepteren geen van buitenaf opgelegde grenzen ('outlaw'). Motorrijden, broederschap en groepssymbolen zijn kenmerken voor de groepscultuur. Het gewenste imago en (dreiging met) geweld en verstoring van de openbare orde zijn onderdeel van de clubcultuur en worden ingezet om (interne en externe) doelen te bereiken. De OMG-structuur is een vrijplaats voor criminaliteit en normoverschrijdend gedrag, zowel door leden afzonderlijk als in groepsverband. De internationale netwerken en de besloten clubcultuur zijn uitermate geschikt om grensoverschrijdende misdaad te organiseren.

In 2012 is, mede op verzoek van de toenmalige Minister van Veiligheid en Justitie, gestart met een landelijke integrale aanpak gericht op zogenoemde 'outlaw motorcycle gangs' (OMG's). Aanleiding hiervoor was de constatering dat een aantal motorclubs zichzelf boven de wet plaatsten en in toenemende mate betrokken waren bij criminele en ondermijnende activiteiten. Sindsdien werken partners afkomstig uit lokaal bestuur, politie, Openbaar Ministerie, Belastingdienst (waaronder FIOD) en Koninklijke Marechaussee samen in het Landelijke en de Regionale Informatie en Expertise Centra (hierna: LIEC en RIEC's) aan een integrale aanpak van OMG's. De aanpak is multidisciplinair: strafrechtelijk, civielrechtelijk, fiscaal en bestuurlijk.
De aanpak van OMG's richt zich op criminele motorbendes en niet op gewone motorclubs voor wie motorrijden als hobby centraal staat en evenzeer last hebben van OMG's.

Het Landelijk Strategisch Overleg (hierna: LSO) is verantwoordelijk voor het vormgeven en aansturen van de integrale strategie inzake de aanpak van OMG's. Het centrale doel van deze strategie luidt als volgt:

Het beheersen van (internationale) OMG-problematiek door het terugdringen van het aantal leden, het tegengaan van de aanwas en het bestrijden van normoverschrijdend, ondermijnend en/of crimineel gedrag door (leden van) outlaw motorcycle gangs en hun supportclubs.

De strategie kent vijf aandachtsgebieden:

1. Ondermijning van criminele structuren
2. Integraal afpakken
3. Handhaven in de publieke ruimte
4. Weerbare overheid
5. Internationale aanpak